І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го БЕРЕЗНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 21, 1961 No. 52. VOL. LXVIII.

ЦЬОГО ТИЖНЯ КОНГРЕС МАЄ ВИРІШИТИ СПРАВУ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛАТНІ

ПРЕЗИДЕНТ РЕКОМЕНДУЄ ПРИЗНАТИ ДОВГОТЕРМІНОВУ ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ В СУМІ $8 БІЛЬЙОНІВ

Вашингтон. — Цього тижня президент Кеннеді стоїть перед пробою, чи Конгрес підтримає його проєкти, внесені в формі урядових законопроєктів. На першому місці стоїть законопроєкт про збільшення мінімальної заробітньої платні від одної години праці, яка досі виносила $1. Президент запроєктував, щоб цю мінімальну заробітню платню збільшити до $1.25 впродовж найближчих двох років. Але в Конгресі є опозиція проти цього проєкту, бо республіканці і ліберальні демократи хотіли б збільшити мінімальну заробітню платню тільки до $1.15. Урядовий проєкт хотів би поширити мінімальну заробіню платню на нових 4.300,000 робітників, а опозиція хотіла б поширити її тільки на нових 1.400,000 робітників. Представник опозиції конгресмен - республіканець з Огайо Віллійм Г. Ейрс висловив надію, що опозиція матиме більшість, і що не перейде новий проєкт, який предложив уряд, бо минулого року Палата Репрезентантів більшістю 211-ох до 203-ох голосів відкинула була подібну пропозицію. В кулюарах Конгресу йде завзята праця „лоббіїстів", це значить прихильників робітничих спілок і підприємців, які стараються „обробити" членів Конгресу, намовляючи їх до того, щоб підтримували цей проєкт, або голосували проти нього. Прихильники урядового проєкту висловлюють надію, що цього року знайдеться потрібна більшість в обидвох Палатах, щоб прийняти той проєкт, який підтримує президент Кеннеді. Секретар здоров'я, виховання і добродійности Рібікофф висловив надію, що Конгрес прийме урядовий проєкт в справі збільшення мінімальної заробітньої платні і в справі медичної допомоги старшим особам в рямках соціяльного забезпечення. Як воно буде в дійсності, — покажуть найближчі дні, або може і тижні, якщо справа цих проєктів затягнеться до другого тижня.

Президент має звернутися у вівторок до Конгресу з окремим зверненням, в якому рекомендуватиме довготермінову допомогу закордонові в сумі $8 більйонів, що мали б бути видані впродовж найближчих 5-ох років. Ці гроші мали б бути призначені на економічну допомогу недорозвиненим народам. Президент плянує, щоб Конгрес признав фонди на цю допомогу на протяг кількох років наперед, щоб можна було бути певним, що вона є забезпечена наперед, і що можна буде раціонально її плянувати, бо теперішній спосіб призначати фонди на економічну допомогу закордонові на рік виключає раціональне плянування. Ці заплановані 8 більйонів можна б видавати по $1.600,000.000 річно. В бюджеті на найближчий фінансовий рік президент Айзенгавер заплянував на допомогу закорконові $4 більйони, але частина з неї мала б бути видана харчами, і тільки $3.700,000.000 грішми, з чого $1.800,000,000 мали б іти на військову допомогу, а $1.900.000,000 на економічну. З Білого Дому повідомляють, що президент Кеннеді проситиме про фонди на закордонну допомогу на найближчий рік т тій самій висоті, як це предложив президент Айзенгавер, але одночасно проситиме, щоби Конгрес також призначив фонди на дальші роки, щоб можливе було плянування на довшу мету. У зверненні Президента має бути також рекомендація, щоб справою допомоги закордонові займалася одна тільки урядова аґенція, яка обійняла б всі функції, які дотепер виконують такі аґенції: Адміністрація Міжнародної Співпраці і аґенція Позичковий фонд для розвитку. Гадають, що Експортово - Імпортовий Банк залишиться поза новою аґенцією, яка буде мати в своїх руках справу допомоги закордонові, і яка мала б бути під загальною контролею державного департаменту. Але сама нова аґенція була б відповідальна за те, як буде здійснювана закордонна допомога.

Представники УССР відвідали Шевченківську виставку в Ню Йорку

Ню Йорк. — Представники Української ССР в особах її міністра закордонних спроав Луки Паламарчука та міністра освіти Бабійчука і десятка інших осіб відвідали минулого четверга, 16-го березня, Шевченківську виставку в Публічній Бібліотеці в Ню Йорку, склавши опісля директорові Бібліотеки п. Едвардові Фріґерові, шефові референційного відділу Р. Освролдові та директорові Слов'янського відділу д-рові Джанові Місьові офіціяльну подяку за „прекрасне влаштування" виставки для вшанування пам'яті великого сина України у сторіччя його смерти. При цій нагоді вони передали для Бібліотеки ряд найновіших київських видань Шевченка, зокрема міньятюрних, як також невеличке погруддя Кобзаря та альбоми українського мистецтва. В розмові із згаданими керівниками Бібліотеки, вони запрошували їх відвідати Україну і Київ. Про лицемірство тих відвідин та поведінки відвідувачів може, між іншим, посвідчити їхня заява директорові бібліотеки, мовляв їхні відвідини були цілком припадкові, бо про Шевченківську виставку вони нічого не знали, хоч і принесли зі собою наперед приготовані подарунки із підсовєтських видань Шевченкових творів.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** плянує відсвяткувати свої перші Великодні свята не в Білому Домі, тільки в Палм Бічі на Флориді. З Вашинґтону Президент мав би відлетіти урядовим літаком 29-го березня, і вернувся б до столиці 4-го квітня.

● Секретар Білого Дому П'єр Салінґер повідомив пресу про те, що президент Кеннеді поранив собі легко чоло над лівим оком, коли схилився, щоб піднести якийсь предмет, який випав із рук його трирічної донечки Кароліни. Президент носити мусів малий бандаж на чолі над бровою, але не треба було цієї рани зшивати.

● **16-го березня** Сенат ратифікував більшість 90-ох до одного голоса договір із Канадою про побудову гідроелектрівень на ріці Колюмбія. Проти голосував сенатор республіканець із стейту Ютаг Воллес Ф. Беннет. Цей договір підписав 17-го січня президент Айзенгавер і канадійський парлямент має ще його ратифікувати.

● **Колишній** американський амбасадор до Об'єднаних Націй Генрі Кебот Ладж у промові на республіканському прийнятті в Бостоні, казав, що не кандидувати ме на становище сенатора в 1962-му році, коли будуть вибирати сенатора на місце, яке займав теперішній президент Кеннеді, і яке тепер займає сенатор, що його найменував губернатор стейту Массачусетс.

● **16-го березня президент Кеннеді** гостив в Білому Домі 55-ох конґресменів. Це була перша партія конґресменів, і на дальших прийняттях будуть інші члени Палати Репрезентантів, аж поки не скористають із цього прийняття всі конґресмени — 437.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУВСЯ ІМПОЗАНТНИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

Програма Конґресу, що охоплював два Пленарні Засідання, спільну Наукову Конференцію НТШ-УВАН, шість засідань окремих Комісій і Шевченківську виставку, була завершена урочистим Бенкетом-Зустріччю з Громадянством і святочним Шевченківським Концертом у Карнеґі Голл

Ню Йорк. — В днях 17-19 березня ц. р., відбулася тут у приміщеннях Українського Інституту Америки перша Сесія Світового Конґресу Української Вільної Науки, скликаного за почином і заходами Наукового Товариства ім. Шевченка у ЗДА, для вшанування пам'яті Тараса Шевченка в сторіччя його смерти. Відкриття Конґресу і його першого пленарного засідання у п'ятницю 17-го березня, о годині 6-ій вечором, доверших президент Головної Ради НТШ проф. Роман Смаль-Стоцький, виголошуючи інавґураційну промову українською та англійською мовами і вітаючи гостей — репрезентантів американського наукового світу, представників інших слов'янських народів, як теж українських науковців, репрезентантів українських Церков і численних гостей з-поміж українського громадянства. В почесній президії займали місця проф. Олександер Архімович, проф. Євген Вертипорох, д-р Лев Ганкевич, проф. Константин Кисілевський, проф. Кларенс А. Меннінґ, проф. Юрій Шевельов, проф. Володимир Січинський, проф. Михайло Соневицький, проф. Михайло Тершаковець та ін. Пленарним засіданням першої сесії Конґресу проводила ділова президія, до якої входили: проф. Роман Смаль-Стоцький, проф. Осип Андрушків, проф. Василь Стецюк та д-р Вінкентій Шандор. Під час цього першого пленарного засідання прочитали свої доповіді проф. Кларенс А. Меннінґ п. н. „Шевченко і Брюлов", д-р Ярослав Падох п. н. „Правний аспект процесу Шевченка в 1847 р., та д-р Л.Луців ‚Шевченко і Москва'.

ЗАСІДАННЯ ОКРЕМИХ КОМІСІЙ КОНҐРЕСУ

Протягом суботи дня 18-го березня відбувалися засідання окремих комісій Конґресу. В першій комісії, що нею проводили проф. К. Кисілевський і д-р С. Рабій - Карпинська, була прочитана доповідь проф. К. Кисілевського про „Середньо - наддніпрянські особливості Шевченкової мови" та було подане резюме з доповіді ген. П. Шандрука п. н. „Мілітарні аспекти в творах Шевченка". В другій комісії, якою проводив д-р Лука Луців, прочитали свої доповіді проф. Д. Горняткевич п. н. „Перші монографії про малярську творчість Т. Шевченка", проф. Б. Загайкевич „Культ Шевченка в Галичині", проф. Сергій Крашенінніков п. н. „Київ за Шевченка", і ред. Б. Кравців подав резюме із доповіді неприсутнього проф. Віктора Доманицького п. н. „Синтетичні націологічні студії життя і творчости Т. Шевченка". Доповідь Крашенінникова була ілюстрована з помічччю діяпозитивів, що їх висвітлював інж. М. Пежанський. У третій комісії, що нею проводили проф. Вол. Січинський да д-р Богдан Романенчук, прочитали доповіді: проф. В. Січинський „Шевченко як маляр і ґравер", д-р Данило Богачевський „Західньо - европейські суспільні кличі в творах Т. Шевченка", д-р Василь Ленцик „Українська Церква в часах Шевченка", д-р Б. Романенчук „Естетичні погляди Шевченка", проф. П. Савчук „Світогляд Шевченка", Ярослава Ковалюк „Шевченко і панславістична думка" і ред. Б. Кравців подав резюме із доповіді проф. Яра Славутича „Звукопис у поезії Шевченка". Засідання трьох дальших комісій відбулися цього ж дня по полудні. В першій комісії, очолюваній проф. Василем Левом були прочи-

(Закінчення на стор. 3-ій)

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА НЮ ЙОРКУ ВШАНУВАЛА ПАМ'ЯТЬ Т. ШЕВЧЕНКА ОДНОЮ З НАЙВЕЛИЧАВІШИХ ІМПРЕЗ

Ню Йорк. — Карнеґі Голл, велика на кругло 4,000 місць репрезентативна концертова заля цієї світової метрополії, була вщерть заповнена публікою на імпрезі „Поклін Шевченкові", яку влаштували місцевий Комітет Об'єднаних Американсько-українських Організацій та Наукове Товариство ім. Шевченка минулої неділі, 19-го березня, для вшанування пам'яті Тараса Шевченка у 100-річчя його смерти. Започатковано імпрезу співом американського національного гимну, що його виконала оперова співачка Марія Лисогір в супроводі симфонічної оркестри. Адв. Володимир Стек у заступстві посадника міста Роберта Ваґнера, який в тому дні пішов до лікарні на легку операцію вуха, відчитав підписану п. Ваґнером проклямацію Шевченківського Дня в Ню Йорку, а мішаний хор „Думка" в складі 150 співаків виконав у супроводі симфонічної оркестри могутній Шевченків „Заповіт" у композиції М. Вербицького з баритоновим сольо О. Стецури. „Заповіту", як і гимну, приявні вислухали стоячи. Воля, справедливість і людська гідність для всіх, оспівані Шевченком та Шевченків бунт проти всякого гніту й актуальність цих ідей сьогодні були темою промови голови НТШ проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького, виголошеної англійською і українською мовами. Представлений адв. Михайлом Пізнаком як ініціятор закону про дозвіл на здвигнення пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні сенатор Джекоб К. Джевітс ствердив на початку своєї промови, що Шевченко його „здобув", ще заки він познайомитися з його творчістю, тим великим пієтизмом, що його оточують українці, як і обставиною, що найбільшим сином і героєм України є не полководець і не державний муж, а поет. Нав'язуючи до Шевченкових ідеалів народоправства, сен. Джевітс твердив, що з рабовласницькою імперіялістичною червоною Москвою так довго не можна бути будь-якого порозуміння і коєкзистенції, як довго вона держить у неволі волелюбних та вільних і незалежних колись українців та інші поневолені тепер нею народи. Симфонічною поемою „Україна" Павла Печеніги Углицького, створеною на тему Шевченкових Гайдамаків та у виконанні симфонічної оркестри, закінчено першу частину програми. На другу її частину склались сольовий виступ п-ні Марії Лисогір, яка в супроводі оркестри виконала пісню Печеніги-Углицького до Шевченкових слів „Сонце заходить", баритонове сольо Осипа Стецури, що виконав в супроводі оркестри композицію М. Фоменка „Дума" (до слів Шевченка: „Не нарікаю я на Бога"), рецитація Шевченкового „Послання" у виконанні артиста Євгена Курила та, вкінці могутня кантата Печеніги-Углицького до слів Шевченка: „Б'ють пороги", виконана повним хором „Думка" і симфонічною оркестрою. Оплескам після виконання цієї кантати не було кінця. Хором і оркестрою диригував п. І. Задорожний. Солістами в хорі виступали: М. Лисогір, О. Зам'ята, А. Король, Б. Пирижак, М. Кушнір, І. Зам'ятий та А. Добрянський. Хористи були зодягнені у вечірніх одягах. Декорація сцени — скульптор М. Черешньовський. Імпрезу, яку приявні оцінювали як одну з найбільших культурних маніфестацій цієї метрополії, закінчено співом українського національного гимну, у виконанні повного хору „Думка" та в супроводі симфонічної оркестри. Між приявними багато молоді, як і деяка кількість американських гостей.

КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ВІДБУВ ЧЕРГОВІ НАРАДИ, ВСТАНОВИВ ЗАСАДИ КОНКУРСУ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 17-го березня, тут у приміщеннях Українського Інституту Америки відбулись чергові наради крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, на яких розглянено ряд актуальних проблем, зв'язаних із здійсненням закону про здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі у Вашинґтоні, зокрема обмірковано дальшу акцію у веденій тепер кампанії збірки фондів на будову пам'ятника та встановлено запропоновані Мистецькою комісією засади публічного конкурсу на проєкт пам'ятника. Наради відбулися на дві години перед інавґураційною сесією зорганізованого Науковим Товариством ім. Шевченка Конґресу Вільної Науки в тому ж приміщенні. Проводив ними голова Комітету проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, а секретарював д-р Ярослав Падох, що й склав загальний звіт зі стану та діяльности Комітету в останньому часі, зокрема з відвідин членів Комітету в столиці країни, Вашинґтоні, вибору ними місця на пам'ятник та про їх зустрічі і конференції із зацікавленими в цій справі урядовими представниками. Голова Комітету, проф. Р. Смаль-Стоцький згадав про нещасливий випадок та важку недугу екзекутивного директора Комітету п. Дмитра Галичина і в імені Комітету передав для нього вислови співчуття і побажання швидкого та повного видужання. Однодушно вирішено, щоби на час недуги п. Д. Галичина функції екзекутивного директора сповняв голова комісії зв'язків п. Йосип Лисогір.

Комітет обміркував та апробував винесені рішення щодо вибору місця на будову пам'ятника у Вашинґтоні. З вдоволенням прийнято до відома загальний ентузіязм громадянства у відношенні до акції збірки фондів на будову пам'ятника, що вже проявився в багатьох громадах. Обговорено загальну систему збірки, познайомившись з рядом критичних завваг на цю тему, що наспіли з поодиноких громад. В результаті Комітет рішив звернутись до всіх місцевих Комітетів Пам'ятника Шевченкові та організацій, що переводять кампанію на місцях, рекомендуючи їм мати на увазі місцеві обставини і відповідно достосовувати до них збіркову систему. Не важне бо, як збірка буде переведена, натомість важливе, щоб вона дала найкращі результати. Зокрема прохається вести точну евіденцію жертводавців та виразно і чітко записувати їх імена на видаваних їм „цеголках" чи на окремих листах, бо всі жертводавці будуть проголошені для публічного відома, хіба що того хтось сам не бажав би. Багато уваги віддано зокрема запропонованим мистецькою комісією умовам публічного конкурсу на проєкт пам'ятника. Комісія приготовила цей проєкт дуже дбайливо, мавши на увазі урядові постанови і вимоги в таких випадках, як і набутий при інших нагодах досвід. Після перевірки та устійнення ще деяких деталів, зокрема в світлі урядових постанов і вимог, конкурс буде вже в короткому часі публічно проголошений. Як у виборі місця, так і в плянуванні пам'ятника і бюджету, Комітет мав на увазі виявлену при різних нагодах тенденцію і побажання плянувальників столиці, щоби будовані в її парках пам'ятники мали також відповідну „вжиткову" вартість, себто, щоб були атракцією для туристів, були прикрасою для столиці, щоб біля них були влаштування для відпочинку, себто лавки в тіні дерев та квіти і подібне. У нарадах, крім голови Комітету проф. Романа Смаль-Стоцького, що ними проводив, та секретаря д-ра Ярослава Падоха, що звітував про діяльність, взяли участь: А. Батюк, Г. Білинський, що реферував збіркову акцію, директор канцелярії Ів. Вовчук, С. Гординський, А. Драган, В. Душник, С. Зиблікевич, Г. Костюк, П. Лисогір, п-ні Олена Лотоцька, В. Мудрий, Ів. Паливода, д-р М. Стахів. Чергові наради Комітету мають відбутися впродовж одного тижня.

ДІТРОЙТ ВШАНУВАВ ПАМ'ЯТЬ Т. ШЕВЧЕНКА НЕБУВАЛОЮ КУЛЬТУРНОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ

Дітройт (В.П. — телефоном). — Дітройт має записаних в своїй історії багато українських культурних імпрез, але мабуть усіх їх перевищує своєю справжньою культурною маніфестацією велика імпреза, що відбулася тут в пошану Тарасові Шевченкові у сторіччя його смерти минулої неділі, 19-го березня. Найбільша концертова заля в місті, Фордова Авдиторія, що нараховує 2,900 місць, була вщерть заповнена справді святочною публікою. Між приявними було багато духовенства обидвох українських віровизнань, включно з архиєпископом УПЦ в ЗДА ВПреосв. Володимиром. Конґресмен Т. Махровіч, стейтовий секретар Дж. Гейрс та ряд інших американських гостей репрезентували федеральний і стейтовий уряди, а посли Англії, Зах. Німеччини, Австрії, Панами та інших країн заступали свої країни. Були теж представники поневолених народів: словаків, естонців, лотишів, румунів та ін. Вісім професорів американських університетів репрезентували американську науку. Була теж численно заступлена місцева американська преса, як і музичний світ. Проводив імпрезою голова метрополітального Відділу УККА та голова Шевченківського Комітету проф. д-р Григорій Тренд. Патроном Свята була голова міста п-ні Маруся Бек, що й виголосила хвилююче вступне слово. Святочну промову виголосив д-р Денис Квітковський. Мистецьку частину програми виконали жіночий і мішаний хор „Трембіта" під мистецьким проводом проф. Кирила Цепенди та Капеля бандуристів ім. Шевченка — дві мистецькі одиниці, що ними Дітройт заслужено пишається. У програмі хору і капелі — майстерно виконані композиції до слів Тараса Шевченка. У влаштуванні імпрези солідарно співпрацювала вся громада, всі її 76 організацій, і всі вони заповнили велику залю, щоб віддати поклін своєму Генієві і Пророкові. Завершенням цієї імпрези буде кілька тисяч долярів чистого прибутку, призначеного на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні.

РАСК І ГРОМИКО РАДИЛИ ВПРОДОВЖ П'ЯТЬОХ ГОДИН

Вашингтон. — Державний секретар Дін Раск і совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико відбули в минулу суботу 18 ц. м. з участю своїх найближчих співробітників 5-тигодинну конференцію у Вашинґтоні, перервану на спільний обід, господарем якого був державний секретар. Іншими учасниками тієї конференції були заступник державного секретаря Чарльз Бовлес, асистент державного секретаря для европейських справ Фой Колер, спеціяльний асистент для совєтських справ амбасадор Чарльз Болен і амбасадор ЗДА в Об'єднаних Націях Адлей Стівенсон. З совєтського боку поруч Громика були приявні його заступник Аркадій Соболєв, совєтський амбасадор у Вашинґтоні Міхаіл Мєншіков, його заступник Міхаіл Смірновскій і два службовики совєтського міністерства закордонних справ Ґруб'яков і Суходров. З висліду тієї конференції не видано ніякого офіційного комунікату, а тільки заявлено, що розмови були „одверті і щирі". Стівенсон заявив, що він сподівається, що у продовжуванні тієї конференції можна буде договоритись в цьому тижні на терені Об'єднаних Націй в Ню Йорку щодо часу й складу нової конференції міжнародного роззброєння. Газети пригадують у зв'язку з цим, що през. Кеннеді виявив на своїй останній пресовій конференції, що він погодився на початок серпня, як на дату відновлення міжнародної конференції роззброєння. Найбільша розбіжність поглядів існує у тому, що Москва хоче мати задля пропаґандивних цілей якнайширше форум і тому пропонує поширення останньої 10-членної конференції на ще 5 нібито невтральних членів, які насправді збільшили б число комуністичних репрезентантів, а ЗДА цьому противляться. Але головною темою була — за твердженням газет — справа Ляосу. ЗДА вимагають, що згода Совєтів на встановлення в Ляосі дійсно невтрального і незалежного режиму була не тільки на словах, але й ділах і щоб вони припинили свою активну допомогу ляоським партизанам. Але Москва грає очевидячки на затягування справи, намагаючись в міжчасі створити в Ляосі довершений факт — опанування цілого Ляосу комуністичними партизанами. Ініціятиву до тієї суботнішньої конференції дав американський уряд, запросивши Громика і його прибічників до Вашинґтону.

Комуніст Ґізенґа відкидає устрій конфедерації в Конґо

Леопольдвіль. — Колишній віце-прем'єр в першому конґолійському уряді Патріса Люмумби, Антуан Ґізенґа, який захопив владу в двох *провінціях — Орієнталь і Ківу* — та, після вбивства Люмумби, проголосив себе „леґальним" прем'єром для цілого Конґа і дістав в тому характері визнання від СССР та кількох африканських держав, заявив, що він не повинується постановам 18-х лідерів Конґа в Танараріві про встановлення в Конґо конфедераційного державного устрою. Ґізенґа повідомив про це конґолійського президента Жозефа Касавубу, якого він визнає за президента цілого Конґа. Касавубу головував на згаданій конференції в Танараріві. Касавубу, Чомбе і інші прозахідні конґолійські проводирі мали надію, що Ґізенґа повинується постановам *про зміну державного устрою* в Конґо, але видко, що його комуністичні дорадники, з доручення Москви, продиктували йому спротивитись, щоб не допустити до консолідації відносин в Конґо. Антуан Ґізенґа сам перейшов у Москві комуністичний вишкіл. За газетними вістками, буцім-то між ним і його шефом штабу „генералом" Люндулею та іншими близькими співробітниками існують суперечки, які подають надію, що диктаторське панування Ґізенґи не буде довге.

В Анґолі вибухли нові криваві заворушення

Люанда. — В африканській колонії Португалії вибухли наприкінці минулого тижня нові криваві заворушення. Цим разом вони мають характер кривавого терористичного руху чорних фанатиків проти всіх білих і тих чорних, які з білими співпрацюють. В Анґолі серед 4.500,000 чорних автохтонів живуть яких 150.000 білих, здебільша також тамошніх мешканців від кількох ґенерацій. Терористи, що послуговуються довгими ножами - мечами, т. зв. мачетами, вбили на плянтаціях коло 40 білих, між ними жінок і дітей. Одну дівчину почетвертували. Португальські власті вислали туди літаками військо та евакували тими самими літаками до столиці Анґолі Люанди ранених і тих білих, які живуть в найбільш небезпечних ізольованих місцях. Португальці твердять, що ватаги чорних терористів прийшли до Анґолі з сусіднього Конґа і що ця теперішня хвиля чорного терору в Анґолі зорганізована комуністами за приказом з Москви, щоб доказати доцільність азійсько - африканської резолюції в Об'єднаних Націях, яка вимагає вислання до Анґолі міжнародної слідчої комісії.

У СВІТІ

● **Князь Суванна Фоума**, колишній прем'єр Ляосу, який користувався підтримкою комуністичних партизанів і який погодився з теперішнім прозахідним урядом Ляосу щодо спільної акції замирення, виїхав у подорож до різних країн Азії й Европи, щоб їх приєднати для свого пляну 14-членної конференції. Коли його спитали, чому він не їде до Вашинґтону, він заявив, що ніхто його туди не запросив. Проте він признав, що дістав листа від державного секретаря Діна Раска.

● **В Еспанії** звільнили сімох професорів та інших інтелектуалів, проти яких ішов 4-денний судовий процес: їх оскаржували у змові про існуючого режиму. 8-го підсудного засудили на рік в'язниці з заміною на грошову кару $1,000. Лагідний присуд пояснюють приявністю на судовій розправі багатьох закордонних журналістів і ворожою методам політичного терору закордонною публічною опінією.

● **У Західньому Берліні** переведено вночі з минулої середи на четвер — в порядку військових маневрів — несподіваний пробний алярм тамошнього американського ґарнізону. 4,000 американських вояків буквально впродовж хвилин гнались транспортними автами в сторону летовища Темпельгоф і блискавично оточили його та суміжну оселю, де живуть американські родини. Газети пояснюють, що у випадку комуністичної аґресії першим ділом американського війська буде забезпечити за собою летовище та дати охорону своїм родинам.

● **Японський найбільший щоденник** „Асагі" приніс карикатуру теперішнього прем'єра Гаято Ікеди, як той вчиться правильно вимовляти „Едвін Рашауер". Це новий американський амбасадор в Токіо. Його призначення викликало надзвичайне вдоволення в Японії, бо проф. Рашауер народився в Японії, жив там перших 16 років, потім часто туди приїздив, одружився з японкою і плавко говорить по-японськи.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Політика конструктивізму

Хоч найкращі знавці комуністичної теорії і практики давно вже прийшли до переконання, що виграти холодну війну з комуністами можна не обороною проти їх офензивних дій, а власним наступом, так, як це дістьєся у кожній гарячій війні, західні уряди все ще виявляють дивний пасивізм і дивну інерцію на різних відтинках міжнародного фронту. Ляос і Конго — це останні наймаркантніші приклади такої нерішучости і хитань. Там, де антикомуністичний світ обмежується лише обороною і старанням унешкідливити комуністичні спроби, комуністи завжди мають успіх, бо з двох зроблених уперед кроків поступаються щонайбільше на один, таки щось зберігаючи з осягнених успіхів. Зате вони неминуче втрачають завжди, коли вільний світ з власної ініціятиви переводить добре конструктивне діло, яке вибиває комуністам з-під ніг ґрунт.

Таким конструктивним ділом була минулого року осягнена злагода між Англією, Туреччиною і Грецією в справі Кипру. Вона зліквідувала конфлікт, який паралізував оборонну систему в східній частині Середземного моря, створював комуністам чудове підложжя для заворушень у Греції та Туреччині і поглиблення незгоди між трьома членами Організації Північно - Атлантійського пакту. Прийняття в минулому тижні Кипру, як самостійної держави, в склад членів Британського Коммонвелту — це був поважний удар по комуністичній диверсії на Близькому й Середньому Сході.

Ще більшим ударом для Москви і Пейпінґу є поступ на шляху мирного й конструктивного розв'язання наболілої Альжирської проблеми. До остаточного замирення ще далеко, але вже в найближчих днях мають розпочатися офіційні переговори між французьким урядом і представниками альжирсько - арабських націоналістів. Це болюче розчарування для Москви і Пейпінґу. Ще кілька місяців тому члени екзильного революційного тимчасового уряду Альжиру їздили до Москви й Пейпінґу, де дістали поквапну обіцянку активної допомоги у партизанській війні проти Франції. До Марокко вже прибували транспорти совєтської зброї для альжирських партизанів. Тепер Тунісія і Марокко патронують французько - альжирським переговорам. Якщо вони закінчаться успішно, то в дальшому їх наслідку Тунісія, Марокко і Альжир становитимуть новий північно - африканський арабський блок у тісних політичних, економічних і культурних взаєминах з Францією. Півмільйона французьких вояків звільняться з Альжиру і зможуть скріпити НАТО в Західній Европі.

Подібним конструктивним антикомуністичним актом була недавня конференція 18-ох курииських лідерів в Конго, які порозумілися в справі державного устрою Конґа, рішили перебудувати його та співпрацювати, прийнявши низку конструктивних постанов, між ними постанову про створення спільного фронту проти комуністичної інфільтрації. Ясно, що Москва вживає тепер усіх засобів, щоб здискредитувати ту конференцію та її учасників і далі роздмухувати в Конго хаос, який є її найкращим союзником.

Конструктивним ділом є пропозиція конгресмена Д. Дж. Флада створити постійну Комісію в Палаті Репрезентантів для справ поневолених націй. Це — окрема тема, але можна відразу ствердити, що коли б така Комісія дійсно постала, це був би великий крок уперед на шляху еволюції становища керівних американських чинників — покищо лише Конґресу, а не адміністрації — до проблеми поневолених комуністами народів. Це ще не була б „політика визволення", але був би вже наріжний камінь під неї. І такі конструктивні діла з власної ініціятиви у вільному світі вартніші для світового миру за всі співіснувальні розмови.

Загроза для свободи і безпеки

Згідно з принципами американської конституції, покладеними в основу постанов про свободу слова і думки, кожний громадянин ЗДА має гарантоване право читати те, що він бажає. Цю засаду, як і багато інших постанов про такі чи інші громадянські свободи, протягом останніх десятиріч дуже часто використовували вороги свободи для своїх антидемократичних й антиамериканських цілей.

Американський уряд був примушений вживати різних протизаходів і добиватися від Конґресу ухвалювання актів, спрямованих на охорону тих принципів і самих громадянських свобод та громадян ЗДА від наслідків такого шкідницького зловживання конституційними свободами. Одним із таких урядових заходів, базованих на акті про реєстрацію чужоземних аґентів з 1948 року, було надане американським поштовим урядам уповноваження конфіскувати й нищити надсиланий до ЗДА посилками другої й інших кляс із країн комуністичного бльоку пропаґандивний матеріял — часописи, книжки, журнали, летючки та ін.

Право поштових урядів конфіскувати пропаґандивну літературу здавна було сіллю в очах комуністів і усяких „прогресистів" та їхніх замаскованих організацій. Через своїх правних заступників вони повели широку кампанію за його скасування, розсилаючи різні меморіяли та протести до законодатних палат Конґресу і оскаржуючи ці урядові заходи проти заливу комуністичною літературою в різних судових інстанціях. Щоб полегшити стосоване супроти американських громадян обмеження, яке виявляється в недопусканні до них ворожої для американського способу життя пропаґандивної літератури, поштові уряди почали з 1958 року повідомляти адресатів про затримання цієї літератури, стверджуючи водночас, що ці матеріяли будуть їм доручені, якщо вони їх замовили і бажають отримувати. Але й цю поступку використали комуністи для дальших атак, мовляв, урядові чинники хочуть таким чином відстрашувати громадян від читання надсиланої їм літератури.

Згідно з повідомленням преси, керівні урядові чинники ЗДА — департаменти державний, юстиції, скарбу і пошти — погодилися на скасування здійснюваної протягом 11 років програми конфіскування пересиланої поштою пропаґандивної комуністичної літератури, арґументуючи тим, що ця програма справді не базована на ніяких законних актах і, з другого боку, тим, що під сучасну пору ця література не представляє загрози для безпеки ЗДА, тим більше, що існують інші можливості її розсилки.

Остаточне скасування цієї програми залежить від Президента. Після його рішення комуністичні централі й аґентури за кордоном одержать повну свободу широкого й дешевого висилання до ЗДА і кольпортажі в цій країні своєї макулятури, спрямованої на поширювання комуністичних ідей, на знеславлювання ЗДА, підривання їхнього ладу і нівечення їхнього способу життя. Беручи до уваги масовість розсиланого комуністами пропаґандивного матеріялу, — кожного року американська пошта конфіскувала яких 15. мільйонів посилок, — треба припускати, що громадянство ЗДА опиниться незабаром перед заливом цієї літератури, що викличе знову неминучу потребу посилення організованої боротьби з комуністичною інфільтрацією. Рішення уряду скасувати програму конфіскування комуністично-пропаґандивних посилок не матиме корисних наслідків для свободи і безпеки ЗДА. І тому треба думати, що для поборювання цієї пропаґанди прийдеться організувати куди ширшу протидію, як нею були досі поштові обмеження.

РЕЗОЛЮЦІЇ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

Сесія в Ню Йорку — 17-19-го березня, 1961

I.

Світовий Конґрес Української Вільної Науки, скликаний для вшанування пам'яті великого поета української землі, апостола української правди і науки Тараса Шевченка у сторіччя з дня його смерти найстаршою українською науковою установою, що їй 88 років тому надано ім'я Шевченка, — Науковим Товариством ім. Шевченка, яке, зліквідоване в Україні совєтським комуністичним режимом, продовжує свою діяльність у вільному світі, у З'єдинених Державах Америки, в Канаді, в Західній Европі та в Австралії — зібравшися дня 17—19 березня 1961 року на своїй першій сесії в місті Ню Йорку:

1 — з найглибшим пієтетом і в найбільшій пошані, одностайно, в духовому єднанні з усіма почесними, дійсними і звичайними членами НТШ й усіма українськими науковцями у вільному світі, що не мають можливости брати участи в Конґресі, схиляє свої голови перед віковічною пам'яттю Тараса Шевченка — того, що, вийшовши у своїй творчості, із праджерел української духовости й історичних традицій, поклав основи українського національного світогляду, визначив, хто такі українці і яке їх призначення і, поставивши на сторожі коло них своє слово, веде їх до здійснення своїх заповітів: створення „вільної, нової сім'ї" і встановлення в Україні нового і праведного закону, такого, як ним був колись закон Вашинґтона для З'єдинених Держав Америки;

2 — вітає і підтримує заходи української спільноти у вільному світі, спрямовані на якнайдостойніше вшанування пам'яті основоположника української літератури і патрона української науки Тараса Шевченка у сторіччя з дня його смерти урочистими імпрезами, академіями, науковими зборами і сесіями і зокрема відзначає з признанням зреалізовану вже українцями Канади акцію збудування пам'ятника Шевченкові у Вінніпеґу, що буде завершена великою українською маніфестацією в липні цього, 1961 року, і започатковану українцями ЗДА акцію збудування такого ж пам'ятника Шевченкові у столиці ЗДА Вашинґтоні, започаткування і здійснення яких то акцій, як і можливість забезпеченого і свобідного розвитку наукових дослідів і праці українська спільнота у вільному світі завдячує повній свободі слова і думки в демократичних країнах Заходу, зокрема у ЗДА і в Канаді;

3 — вшановує славну пам'ять і відзначає неоцінені заслуги тих, що, продовжуючи працю і досліди Олександра Кониського, Івана Франка і Василя Доманицького, поклали основи наукового вивчення творчости і біографії Тараса Шевченка — покійних уже шевченкознавців: Дмитра Багалія, Олександра Багрія, Леоніда Білецького, Михайла Возняка, Олександра Колесси, Філярета Колесси, Богдана Лепкого, Олекси Новицького, Василя Сімовича, Степана Смаль-Стоцького, Василя Щурата та ін., як також тих шевченкознавців 20-х років цього сторіччя, які були знищені або репресовані совєтським комуністичним режимом в Україні за їхню вірність принципам свобідної науки, і в реєстрі яких записані працями тривалої наукової вартости такі імена, як Сергій Єфремов, Микола Плевако, Олександер Грушевський, Павло Филипович, Олександер Дорошкевич, Борис Навроцький, Осип Гермайзе, Михайло Марковський, Михайло Новицький, Борис Якубський, Агапій Шамрай, Микола Яшек, Микола Геппенер, Петро Рулін та інші, про долю більшости з-поміж яких, відірваних насильно від наукової праці і запроторених в тюрми або на заслання, ніяких відомостей немає;

4 — відзначає з пошаною працю і заслуги тих українських літературознавців, що, не маючи можливости працювати свобідно в ділянці наукового шевченкознавства в Україні в умовах тоталітарного совєтського режиму, були примушені еміґрувати і продовжують свою наукову працю над вивченням життя і творчости Шевченка тут у різних країнах вільного світу в не надто сприятливих умовах, бо при відсутності джерельних й архівних матеріялів і великих українських бібліотек, — Павла Богацького, Володимира Дорошенка, Павла Зайцева, Володимира Міяковського — ветеранів шевченкознавства, що їх учасники Конґресу мають щастя вітати між собою або співпрацювати разом з ними в українських наукових установах вільного світу;

5 — передає дружнє вітання усім з-поміж сучасних шевченкознавців в Україні та в інших країнах СССР і комуністичного бльоку, що, вірні й віддані національним ідеям Шевченка та принципам об'єктивного наукового досліду і, не зважаючи на важкі умови й обмеження режимно-партійних настанов і директив, продовжують з посвятою працю над всестороннім вивченням життя і творчости великого поета України.

II.

Ознайомившися з станом сучасного шевченкознавства на рідних землях, в Українській СССР, де розвиток вільного наукового літературознавства, як і інших наукових ділянок, був припинений екстермінаційною акцією совєтського режиму, у висліді якої знищено не тільки всі досягнення і надбання української науки, базовані на принципах свобідного наукового досліду і свобідної наукової думки, але й позбавлено можливости наукової праці і зліквідовано фізично або репресовано сотні українських науковців — в самій тільки літературознавчій ділянці було за приблизним, неповним ще підрахунком репресованих 103 дослідники, із яких 37 були розстріляні або загинули на засланні, 52 пропали безвісти, і тільки 14 залишилися живими, і крім них 74 були примушені так чи інакше покинути наукову працю і всього 25 врятувалося, подавшись

(Закінчення на стор. 3-ій)

Актуальна справа

Ще кілька років тому на сторінках „Свободи" часто можна було зустріти дописи про те, як то наші громадяни завзято реаґували на неправильні інформації, які час від часу появлялись в американській пресі та публікаціях про Україну. Така реакція забирала „новоприбулим" не мало труду з причини незнання англійської мови, американського побуту і т.п.

В останніх роках у нашій пресі майже зовсім не зустрічається згадок про такі письмові протести. Отже, виходило б, що така форма протестів уже непотрібна, бо справа змінилась на нашу користь. На превеликий жаль, так воно не є. Не зважаючи на роз'яснювальну акцію, яку вели й ведуть наші громадські організації та часописи, приходиться не раз бачити в американській пресі застарілі або перекручені відомості про нашу поневолену Батьківщину.

Ось недавно в щоденнику "The Denver Post" кореспондент з Ню Йорку Hugh A. Mulligan, нібито критикуючи росіян за те, що вони привласнюють авторство деяких винаходів, називає Київ і Одесу російськими містами, а Дніпро — російською рікою. Одній учительці в Денвері так сподобалась ця стаття, що вона прочитала її цілій клясі, а опісля підійшла до мапи і показала ці міста і ріку.

У мене в руках шкільний журналик для публічних шкіл, "Junior Review — From the Capital to the Classroom," який виходить у Вашинґтоні. В цім числі журналу стаття п. н. „Як живуть народи в країнах, де панують червоні". Стаття має кілька рисунків, що представляють державне господарство, власником якого є диктаторська держава, вільні вибори в Америці і примусові вибори в Совєтському Союзі. Є також мапа СССР (в розумінні Росії, бо „союзних республік" на ній не подано) та сателітних країн. В статті говориться про 208 мільйонів росіян і ані словом не згадується про інші народи Совєтського Союзу.

Якщо до цих інформацій додати відомості про Росію з шкільних підручників, у яких також утотожнюється її з Совєтським Союзом, тоді повністю зрозуміємо, чого навчають американських дітей про американського суперника число 1.

У справі згаданої статті автор цих рядків в імені Відділу УККА вислав до часопису "The Denver Post" листа, в якому вказував не тільки на помилковість, але й на шкідливість її. Якраз в часі, коли Москва обвинувачує Америку в колоніялізмі, доконуваному в Африці та Азії, — зазначено в тому листі — американські журналісти промовчують клясичний колоніялізм Росії в Україні та інших поневолених країнах. Далі в листі сказано, що большевики певно радіють, читаючи статті деяких журналістів, які уважають себе спецами від совєтських справ, але промовчують суттєві речі. Історія колись розкриє, яку прислугу Москві робили такі „критики". Вкінці листа був поставлений запит, який, як сказано, міг би бути запитом українського народу до таких американських „спеців": „В імені чого допомагаєте ви Москві русифікувати Україну?"

Американська преса числиться з голосами читачів, але тоді, коли цей голос забирає хоч декілька осіб в одній справі. На жаль, наші громадяни, які легко могли б забирати голос в подібних випадках, чомусь мовчать.

Щодо згаданих шкільних підручників, то уважаю, що тут повинні негайно, не чекаючи аж на нормальну еволюцію в цій справі, реаґувати наші наукові та суспільно-громадські установи, як НТШ, УВАН та УККА зі Шкільною Радою. Це дуже важлива справа і відкладати її не можна. Напевно, така протиакція не буде легкою. Вона потребуватиме поважних заходів та довшого часу. Треба, врешті, розпочати виясновування неправдивих відомостей про Україну там, де формується світогляд людини, тобто в школі. Не забуваймо того, що більшість людей до смерти зберігають довір'я до того, чого навчилися в школі.

К. К.

Мирослав Прокіп

ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН

(IV)

8.

Усвідомлення з'ясованих у попередній статті об'єктивних факторів українського, російського і міжнародного характеру ставить питання про існування спільних інтересів українського і російського народів. В сучасній дійсності і в проглядному майбутньому ці спільні інтереси можна визначити такими чотирма елементами, що могли б творити плятформу взаємин між обома народами:

1) Український і російський народи заінтересовані у спільній боротьбі проти панівної в СССР системи. При цьому боротьба українського народу проти комуністичної диктатури і проти російського централізму послаблює зсередини силу системи, і тим самим збільшує шанси російського народу в його аспіраціях до соціяльної свободи і демократії. Водночас боротьба російських робітників та селян за кращі умови побуту і боротьба російських інтелектуальних кол за свободу творчости та основні громадянські права посилюють шанси українського народу в боротьбі за такі ж права і за державну незалежність.

2) В інтересі українського і російського народів є існування самостійних держав обох народів на їхніх територіях та взаємини сперті на принципах визнавання і невтручання у внутрішні справи сусіда. Український народ життєво заінтересований в тому, щоб уряди російського народу не плекали загарбницьких плянів у відношенні до України та щоб російський народ респектував державну незалежність України. Водночас вирішальним для існування самостійної України є існування самостійних держав польського і білоруського народів та народів Прибалтики. З другого боку, російський народ заінтересований у тому, щоб Українська держава не стала тереном будь-яких ворожих плянів, спрямованих проти Росії. У той же час така роля не тільки не відповідала б державним інтересам України, але була б для них шкідлива. Але спільні інтереси, державну незалежність та інтегральність своїх територій український, російський, польський та інші народи Східньої Европи можуть успішно забезпечити тільки при умові добровільної, а не примусової співпраці.

3) Імперіялізм, колоніялізм, месіянізм, расизм і шовінізм усіх форм шкідливий для життьових інтересів українського і російського народів. Зокрема, на сучасному етапі в інтересі українського і російського народів є розкривати й засуджувати всі форми колоніялізму і насильства над народами, що мають місце в совєтській імперії, та протиставлятися виявам шовінізму там і тут, звідки вони не походили б.

4) Подібно, як усі народи світу, український і російський народи живуть в тіні постійної загрози атомової війни, що творить для них смертельну небезпеку. Тому обидва народи заінтересовані в тому, щоб такої війни не було. Погляди, що атомова війна може знищити тільки російський імперіяльний центр і визволити Україну, так само як погляди, що атомова війна може знищити тільки Україну і тим зліквідувати українську проблему для російської імперії, — є небезпечною ілюзією і шкодять інтересам обидвох народів. При тому одною з найбільш загрозливих причин, що збільшують небезпеку атомової катастрофи, є сам характер диктаторсько-безконтрольної системи уряду СССР.

9.

Це є спільні інтереси українського і російського народів, що їх треба усвідомити обидвом народам і що їх можна б було уважати плятформою взаємин між обома народами на сучасному етапі. Правда, прикрий досвід минулого та витворені психологічні комплекси, що нагромадились у взаєминах між обома народами, утруднюють будь-які спільні акції по лінії накреслених тут цілей. Цьому на перешкоді стоїть, зокрема, воюючий великодержавний шовінізм російських діячів по обох боках залізної заслони. Надто багато ще в тих російських колах нехіті, зневаги, ненависти й ворожости до самої думки про самостійну Україну. А втім ліквідація чи принаймні лобоборювання тих явищ серед росіян має для українців не тільки практично-політичне значення, але в не меншій мірі моральне: щойно виразне засудження росіянами довгого поневолювання російським імперіялізмом українського народу створило б клімат для нормалізації взаємин між обома народами.

Правда, не вільна від комплексів також українська сторона. Деякі українці схильні переносити свою оправдану ненависть до російського імперіялізму також на російський народ. Так родяться в де-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Петро Одарченко

ШЕВЧЕНКО — ГЕНІЯЛЬНИЙ МАЙСТЕР ПОЕТИЧНОГО СЛОВА

(7)

Особливістю поетичної мови Шевченка є широке використання в ній церковнослов'янських слів. Церковнослов'янізми в мові Шевченка — це, як зазначає Л. Булаховський, — „засоби виразу, повні почуття та своєрідної віками нагромадженої сили ... Шевченком володіє в старовинному біблійному способі висловлення найбільше огльова стихія — міць намагання пристрасного і гнівного. В орлиному клекоті гнівних пророків, цих ... надхненних синів палючої пустелі, що з'являються до народу, щоб докоряти йому за кволість і закликати до великого і високого, він відчуває споріднене своїй душі, його пропалює той самий „угль, пылающий огнем"... Його зближає з ними міць протесту ... проти сильних, що використовують свою силу на пригноблення слабіших ... Ось чому легко переключає Шевченко у власні способи висловлення величезної мистецької сили — фразеологізми сивої давнини, що поетично ввібрала в себе енерґію морального протесту і тим самим міцних поривань до того, що поет уважає досконалим і обов'язковим" (Акад. Л. Булаховський. Російські поеми Т. Шевченка та їх місце в системі поетичної мови першої половини XIX століття. Зб. „Пам'яті Т. Г. Шевченка". М. АН УРСР. 1944, стор. 76 - 78).

Церковнослов'янізми як засіб урочистого стилю вживає поет у циклі „Давидові псалми", у вступі до поеми „Марія", в поемі „Неофіти" та інших творах. Ось наприклад піднесеного урочистого звучання:

Молюся, знову уповаю
І знову сльози виливаю.

Шевченко, як геніяльний майстер українського поетичного слова, пережив цікаву еволюцію. Ця еволюція виявилася багатьма сторонами. Не занедбуючи народнопісенних розмірів, Шевченко з часом більшу увагу звертав на використання чотиристопового ямбу; користуючись народною символікою, Шевченко що далі то більше створював свої оригінальні символи. Так само поет виявив тенденцію до створення цілком оригінальних порівнянь, метафор, епітетів та інших мистецьких засобів поетичного слова.

Творячи такі шедеври пісенного ладу, як „Ой, маю, маю я оченята", „Над Дніпровою сагою", Шевченко одночасно пише такі далекі від народнопісенного складу твори як „Муза", „Неофіти" тощо. Ось, наприклад, уривок із „Музи":

Учи неложними устами
Сказати правду. Поможи
Молитву діяти докраю.
А як умру, моя святая!
Моя ти мамо! — положи
Свого ти сина в домовину
І хоч єдиную сльозину
В очах безсмертних покажи.

Коли на початку своєї творчости Шевченко переважно користувався постійними народними епітетами: море синє, вітер буйний тощо, то в дальшому мистецькиму розвитку поет, не цураючись цих народнопоетичних епітетів творить свої власні, індивідуально - характерні, неповторні: небо невмите, заспані хвилі, пречиста душа і т. д.

Мова поетичних творів Шевченка була невід'ємна від народної мови. Але було б великою помилкою вважати Шевченка тільки народним поетом, що в своїй творчості лише відбивав тогочасну живу мову українського народу, передусім селянства. Шевченко, використовуючи багатющі скарби українського народнопоетичного слова, не обмежився самим лише використанням цих скарбів. Шевченко підніс українську мову на найвищий щабель. „Він дібрав із неї все найкраще, найцінніше. Користуючись народними образами, порівняннями, метафорами тощо, він удосконалював їх, відшліфовував, відточував, загострював, розвивав далі, примушував їх грати всіма фарбами справжнього полум'яного живого слова, яке здатне передати найскладніші гами душевних переживань, соціяльних конфліктів, картин з природи. І саме ця майстерність, заснована на нерозривному зв'язку з народом та його мовою, роблять твори Шевченка невмирущими на цілі віки". (В. Ільїн. Порівняння у Шевченка. Зб. „Пам'яті Шевченка". АН УРСР. 1944, стр. 27).

Основні ознаки поетичної мови Шевченка — це її глибока народність, емоціональна насиченість, надзвичайна багатогранність лексики, фразеології, простота та ясність викладу, відсутність будь-якої штучности і надуманости. Цю останню рису підкреслює М. Рильський такими словами: „А коли говорити про основну рису Шевченка як майстра слова, то ця риса — безмежна щирість вислову, цілковита відсутність усякої пози.., абсолютне невміння поступатись внутрішньою правдою будь-якій зовнішній красивості".

М. Шаґінян зазначає, що Тарас Шевченко викував у своїх геніяльних творах зброю для розвитку народу. „Що ж це за зброя? Одна з найголовніших для суспільства — рідна мова. Молода, гнучка, самостійна, створена Шевченком мова стала знаряддям української культури, її майбутнім". (М. Шаґинян. Цит. праця, стор. 12).

„Шевченко, — зазначає Л. Булаховський, — підніс на щабель національного значення українську літературну мову і його мова й досі лишається в багатьох випадках мірилом законности вживання того або того українського слова".

У творчості геніяльного поета з надзвичайною силою виявилися багатство, милозвучність, гнучкість, невмируща краса української національної мови. „Велич, новаторство геніяльного поета полягає в тому, що він ніколи не обмежувався використанням тільки фольклорного, розмовного запасу слів. Протягом усього життя Шевченко наполегливо розширює можливості використання живої народної мови і передає за допомогою цієї збагаченої літературної національної мови найскладніші філософські, політичні узагальнення, найтонші відтінки мисли й почуття людини". (Історія української летератури. Том I. К. АН УРСР. 1954, стор 272).

Це новаторство, цю могутню силу творчої індивідуальности геніяльного поета України підкреслює і М. Рильський такими словами: „Озираючи ту верховину української поезії, яку в її цілості ми звикли називати „Кобзарем", ми пересвідчуємося, що Шевченко — воістину народний поет — є разом з тим надзвичайно могутньою творчою індивідуальністю, яка, ввібравши в себе живодайні соки народної поезії і засвоївши найвищі осягнення світової літератури, дала народові і людству неперевершені й неповторні зразки своєї художньої майстерности".

50-років тому — в 50-річчя з дня смерти Шевченка — видатний літературознавець академік Овсянико-Куликовський дав високу оцінку творчости Шевченка, зокрема його ліричних творів: „Лірика Шевченка, зазначає Овсянико - Куликовський, це — лірика величезної сили. Її красу не перевищили ні лірика Пушкіна, ні лірика Шіллера, Гете, Гайне, — її походження — це таємниця генія".

.. „Трудно з Шевченком розлучитися, раз почавши про нього говорити, — каже С. Єфремов, — трудно вичерпати скарб його високих дум, трудно змалювати красу його надхненного слова... На палітрі у Шевченка таке невичерпне багатство фарб і такої сили, що й між геніяльними заступниками людської думки він завжди вміє проказати власне слово... Найкраще проказати власне слово... Найкраще може буде його силу та його ж словом і виказати:

Неначе наш Дніпро широкий,
Слова його лились, текли
І в серце плакали глибоко!
Огнем невидимим пекли
Замерзлі душі.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ У НЮ ЙОРКУ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

тані доповіді д-р Софії Рабій - Карпінської „Призначення жінки в творах Шевченка" та проф. „Василя Лева „Шевченкові твори в редакції Богдана Лепкого", як теж було подане резюме із доповіді проф. Володимира Янова про „Українську родину в світлі поетичної творчости Шевченка". У другій комісії, що нею проводили професор Гр. Лужницький та д-р Олександер Домбровський, прочитали свої доповіді: проф. Гр. Лужницький „Сценічність постатей в поезії Т. Шевченка", д-р Ол. Домбровський „Антична тематика в творах Шевченка", проф. Роман Придаткевич „Шевченко в історії музики" і Б. Берест-Ковалів „Шевченко й українське кіно". На третій комісії, якою проводили ред. Б. Кравців і д-р М. Чировський, були прочитані доповіді д-ра Чировського „Економічне положення України в творах Т. Шевченка", ред. Б. Кравцева „Нові підсовєтські видання з Шевченкознавства", П. Павловича „Шевченкові думи в піснях Степана Руданського". Усі засідання секцій мали численних слухачів, не зважаючи на те, що засідання усіх трьох комісій відбувалися в той сам час в різних залях.

СПІЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ НТШ і УВАН І КІНЦЕВА ПЛЕНАРНА КОНФЕРЕНЦІЯ

В третьому дні сесії, в неділю 19-го березня; в греко-католицькій церкві св. Юра при 7-ій вулиці відбулась о год. 11-ій перед полуднем Богослужба за померлих членів НТШ, а о годині 12-ій вполудне відбулась Панахида за душу Тараса Шевченка і померлих членів НТШ в українських православних церквах при 82-ій і при 14-ій вулицях.

О год. 2:30 відбулась у великій залі Українського Інституту Америки спільна щорічна конференція НТШ і УВАН, яку коротким словом відкрив проф. Роман Смаль-Стоцький. Доповіді виголосили від УВАН проф. Володимир Міяковський, який на вступі вшанував роковини смерти першого президента УВАН-у, видатного історика Дмитра Дорошенка, — на тему „Шевченко в колі Кирило-Методіївців" та, від НТШ, проф. д-р Василь Лев: „Визволений Шевченко і його літературна творчість в роках 1857-58". Закрив конференцію заступник президента УВАН проф. Дам'ян Горняткевич згадкою про десятирічну традицію таких спільних Шевченкових академій. Після короткої перерви відбулась кінцева конференція, на якій єдину доповідь виголосив ред. Іван Кедрин-Рудницький на тему „Місце Шевченка в історії української політичної думки". Після того відчитано зладжені Резолюційною Комісією, в складі: ред. А. Драган, ред. І. Кедрин, ред. Б. Кравців та д-р М. Прокоп, резолюції конгресу, які приявні, що вщерть виповнили залю, прийняли оплесками. Після того діючий заступник президента НТШ проф. д-р О. Андрушків подякував всім доповідачам і громадянам, які своєю участю причинились до успіху Конгресу вільної науки, та закрив конгрес.

ЗУСТРІЧ УЧАСНИКІВ КОНҐРЕСУ З ГРОМАДЯНСТВОМ

Вечером другого дня Конгресу, в суботу 18 ц.м., у великій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку відбулась зустріч учасників Конгресу, влаштована Комітетом Об'єднаних українських організацій міста Ню Йорку на спілку з Науковим Т-вом ім. Шевченка. За столами засіли понад 200 громадян і громадянок, видатних представників різних установ і організацій. Вечір відкрив короткою промовою голова Об'єднаного Комітету Іван Винник, який попросив відправити коротку молитву о. ігумена І. Засійбіду, ЧСВВ, та передав ведення вечора ред. Іванові Кедринові-Рудницькому й адв. Романові Олесницькому. Лісту промовців започаткував коротким словом президент НТШ проф. Р. Смаль-Стоцький. Між промовцями були: заст. президента НТШ проф. О. Андрушків, голова НТШ в Канаді проф. Е. Вертипорох, Йосип Лисогір від Українського Конгресового Комітету Америки, головний касир УНСоюзу Роман Слободян, головний предсідник „Провидіння" д-р Р. Сухий, голова Головної Управи Т-ва українських лікарів д-р Б. Макарушка, голова Т-ва українських інженерів інж. Р. Левицький, адв. Волинець від Т-ва українських професіоналістів, голова Об'єднання українських письменників „Слово" Г. Костюк-Подоляк, поет Євген Маланюк, голова Головної Управи ООЧСУ мгр. Е. Лозинський, пні Ірина Падох від Союзу Українок Америки, голова Відділу УНСоюзу „Дністер" д-р В. Вишиваний, голова К-ту будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні на місто Ню Йорк і голова місцевого Відділу ОбВУА д-р Іван Козак, дир. І. Шепарович від української кооперації в Америці й ін. Деякі промовці деклярували поважні грошові суми на будову пам'ятника Шевченкові та на НТШ. Під час бенкету відбулась мистецька програма, на яку склались виступи пані Марти Кобрин - Кокольської (сопран), яка при акомпаніяменті п-ні Г. Клим відспівала три українські пісні А. Рудницького, М. Лисенка і В. Заремби та дві арії з опер Леонкавалля і Ґунода. Микола Понеділок і Іван Керницький відчитали — один оповідання, другий гумористичні нариси, з тематикою, нав'язаною до святкування пам'яти Т. Шевченка. Під одною стіною бенкетової залі була влаштована виставка „Культ Шевченка", заходами д-ра О. Олексишина і Василя Харука.

ШЕВЧЕНКІВСЬКА ВИСТАВКА

В рямцях Конгресу була влаштована у приймальній залі Українського Інституту Америки Шевченківська виставка, яка охоплювала видання „Кобзарів" й інших творів Шевченка, праці про Шевченка, переклади творів Шевченка на чужі мови, портрети Шевченка і репродукції його мистецьких творів, фотографії поставлених йому пам'ятників, шевченківські марки, присвячені Шевченкові спеціяльні числа журналів та одноднівки, найновіші видання НТШ і УНСоюзу та інші. На виставку, що її влаштували ред. Богдан Кравців і п-ні Анна Кобринська, склалися експонати із бібліотек і збірок НТШ, редакції „Свободи", Б. Кравцева й інж. А. Трембіцького. Виставка охоплювала 44 видань „Кобзаря" й ін. творів Шевченка, в тому перше видання В. Доманицького з 1907 року, 147 праць і видань про Шевченка і понад 40 репродукцій із творів Шевченка і його портретів та пам'ятників.

Нассер заборонив в'їзд театрові з ЗДА

Каїро. — Державні власті З'єдиненої Арабської Республіки заборонили узгіднені з ними раніше гостинні виступи американської театральної дружини під проводом одної з найвидатніших американських артисток Гелен Гасс, тому, що в програмі турне того театру по країнах Близького і Середнього Сходу передбачалось також виступи в Ізраїлі. Це турне відбувається під авспіціями державного департаменту. Дружина Гелен Гасс мала виступити в трьох перших днях квітня в Каїро з трьома американськими п'єсами. Єгипетські газети широко реклямували ті гостинні виступи і заборона збоку уряду Нассера прийшла цілком несподівано. Єгипетський уряд пояснив, що він знаходиться у воєнному стані з Ізраїлем і не може мати з ним навіть найбільш посереднього контакту. Замість до Каїро американський театр поїде до столиці Ливану Бейруту.

РЕЗОЛЮЦІЇ КОНҐРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

на еміґрацію, — і розглянувши стан і здобутки наукового літературнознавства і зокрема шевченкознавства у вільному світі, Світовий Конґрес Української Вільної Науки встановлює такі завдання в цих ділянках, що мали б бути започатковані і здійснені у зв'язку з сторіччям із дня смерти Тараса Шевченка і зокрема у зв'язку із 150-річчям з дня народження Його, що припадає на 1964 рік:

1 — Створення заходом і під патронатом існуючих у вільному світі українських наукових установ Всеукраїнського Інституту Шевченкознавства, в якому об'єдналися б усі українські шевченкознавці поза Україною, під віданням якого відбувалося б збирання і реєстрація усіх шевченкознавчих матеріялів і видань наявних по цей бік залізної куртини, і який координував би працю дослідників, допомагаючи їм матеріялами, порадами і публікаційними можливостями:

2 — Започаткування праці над встановленням правдивого, наукового перевіреного тексту поезій Шевченка і над здійсненням академічного видання його творів, конечність чого висловив й умотивував був ще сл. п. акад. Степан Смаль - Стоцький у своїй статті „Обов'язки української науки супроти Шевченка" (1934), і яке то завдання сьогодні цілком можливе на базі і з використання текстологічних дослідів і досягнень українського шевченкознавства 20-их і 30-их років, зафіксованих у виданнях і працях акад. С. Єфремова, Мих. Новицького, проф. Ол. Дорошкевича, проф. П. Зайцева і проф. Б. Якубського.

3 — Опрацювання повної і вичерпної бібліографії наукових шевченкознавчих праць і матеріялів, із критичною їх оцінкою і встановленням наявних досягнень і здобутків у тій ділянці, як теж із визначенням тем і проблем, що мали б бути досліджені й опрацьовані;

4 — Зібрання і перевидання важливіших наукових шевченкознавчих праць покійних і знищених українських шевченкознавців, як вихідної бази для дальшого розгортання шевченкознавчих дослідів і поведення їх в тих напрямках, які сьогодні неможливі в умовах підсовєтської дійсности;

5 — Опрацювання нової наукової біографії Тараса Шевченка із перевіренням усіх дотеперішніх спроб в тому напрямку і використанням усіх нововідкритих й опублікованих в останніх десятиріччях матеріялів;

6 — Критичний перегляд й аналіза усіх важливіших шевченкознавчих праць, опублікованих, починаючи з 1930-их років у підсовєтській Україні і виявлення усіх наявних у цих публікаціях совєтських фальшувань, перекручень і тенденційних інтерпретацій ідей, поглядів й образів Шевченка, як теж фактів і подій із його біографії;

7 — Всесторонне, базоване на принципах свобідних наукових дослідів, інтерпретацій і висновків, висвітлювання ідейної основи Шевченкової творчости й окремих його творів;

8 — Поширення дослідів і праці над проблемами Шевченкової поетики, значить, над формальними засобами його поезій і поем, як теж над проблемами його стилю і мови.

9 — Заохочування чужоземних поетів і письменників до перекладання творів Шевченка на інші мови і сприяння та допомога у праці чужоземних дослідників над життям і творчістю Шевченка.

III.

Беручи до уваги величезну вагу і значення Шевченкової творчости і постаті в сучасній українській внутрішній і зовнішній ситуації і для майбутнього визволення українського народу з-під московсько-комуністичного поневолення, Світовий Конґрес Української Вільної Науки закликає усіх українців на Батьківщині і в різних країнах їх поселення у світі:

1 — Стояти твердо на свободолюбних державницьких позиціях Тараса Шевченка, висловлених і встановлених у його безсмертній творчій спадщині, і пам'ятати про імператив здійснення Його „Заповіту": порвати кайдани неволі і пом'янути Його у сім'ї вільній і новій!

2 — Вшановувати пам'ять пророка й апостола майбутньої вільної України у сторіччя з дня смерти повсякчасною вірністю Його ідеалам, об'єднанням усіх національних творчих й активних сил і наполегливою працею в усіх ділянках культурного, економічного і політичного життя!

3 — Підтримувати всесторонньо, морально і матеріяльно українську науку, Наукове Товариство ім. Шевченка й інші українські наукові установи й українських науковців в їх праці, наукових дослідах і публікаціях, зокрема у виконанні їхніх завдань у ділянці шевченкознавства і сприяти та пособляти розвиткові і збагачуванні української вільної літератури, що її джерелом і надхненням стало і полум'ям свого вогню пойняло і запалило Шевченкове слово.

УСК Ню Йорк на першому місці

Український Спортовий Клюб Ню Йорк переміг минулої неділі в змаганнях за першість Нім. Ам. Футбольної Ліги свого сильного суперника Н.К.С. Бруклин на його грищі вислідом 3:2. По цій перемозі УСК висунувся на перше місце „Великої Десятки" Ліги завдяки більше відбутим грам. В рахунку втрачених точок чотири суперники УСК-у мають все ще перевагу над УСК-ом.

Филаделфійський „Тризуб", минулорічний переможець гор за Чашу ЗДА, здобув минулої неділі перемогу в черговій грі за чемпіонат і Чашу ЗДА з Помпеями з Балтімору. Вислід змагань 4:0 треба вважати гарним успіхом „Тризуба". В дальших грах за Чашу „Тризуб" має зустрітися з переможцем змагань Нюарк Порчуґіз — Фалконе, Нюарк.

● **На правому березі річки Потомак у віддалі 15-ох миль від Вашингтону викінчують будову, в якій мають ще цього року працювати 8,000 співробітників Центральної Розвідчої Агенції ЗДА.** Цей будинок має коштувати $46 мільйонів. Але ніхто не буде знати, як виглядає цей будинок в середині, бо туди ніхто не має доступу, крім тих осіб, що там затруднені. Також ніхто не знає, скільки ця аґенція видає фондів на свою розвідчу працю.

Труднощі в скликанні сесії Української Національної Ради

В минулому місяці Українське Національно-демократичне Об'єднання (УНДО), що є одною із фракцій Української Національної Ради, відбуло конференцію, у висліді якої появились „Постанови конференції УНДО", що з'ясовують становище тієї партії до останньої кризи в Державному Центрі УНР на чужині. Ті постанови були безперечно вислідом компромісу між тими членами партії УНДО, які вплинули на фірмування партією спільно з двома іншими партіями минулорічного „Проголошення", що різко критикувало голову Виконного Органу і його політику, й тими, які поручали більшу поміркованість та згідливість задля ліквідації спору та мирного переведення нової сесії УНРади. Наче в доповнення тих „Постанов", Президія УНДО оприлюднила комунікат, в якому кажеться м. і. таке: „Наша партія продовжує надалі свою мериторичну опозицію до сучасної політики Виконного Органу, але одночасно стверджує, що не одобрює в міжпартійних непорозуміннях ніяких посунень непарляментарного характеру так друком, як і прилюдною агітацією та вважає їх помилковими. УНДО вважає, що у сучасних важких умовинах політичної діяльности Українського Державного Центру можна зберегти його цілість, престиж і повну працездатність лише компромісовим взаємовідношенням усіх партійних угруповань УНРади. В напрямі досягнення такого стану компромісової співпраці партій і органів Українського Державного Центру йдуть і йтимуть надалі всі зусилля фракції УНДО на терені УНРади". Цей комунікат підписали д-р Л. Макарушка і д-р М. Хробак.

Як виходить ясно з цитованого тексту, фракція УНДО хоче порозуміння і злагоди. Здавалось би, що коли офіційний орган УНРади, Інформаційне бюро, надрукувало той комунікат у своєму „Бюлетені" з 21 лютого ц. р., то обмежиться до привітання його, як вияву доброї волі і як вихідної для розмов по лінії шукання плятформи для повної ліквідації внутрішніх спорів в УНРаді. Тим більше здивування викликує довгий коментар Інформаційного Бюра, який, ствердивши „цілий ряд неясностей" в отому комунікаті УНДН, насправді продовжує давній процес, добуваючи наверх знову різні дрібні справи спорів із 1959 і 1960 років, зовсім зайво розмазуючи їх і тим самим продовжуючи міжпартійну полеміку, замість шукати злагоди на ширшій базі, єдиній, на якій можна перевести санацію внутрішніх відносин у Державному Центрі. І. К.

Держави Британського Коммонвелту поручають тотальне міжнародне роззброєння

Лондон. — 12 членських країн Британського Коммонвелту закінчили в минулу п'ятницю ц. м. 10-денну конференцію і підсумували її вісліди в офіційному комунікату, в якому майже виключно займаються міжнародними справами. Однаково у загальному вступі до того комунікату, як в першому з двох окремих додатків до комунікату говориться про міжнародні роззброєння, при чому Британський Коммонвелт підтримує принцип загального і тотального міжнародного роззброєння, прийнятий Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй на її 14-ій сесії в 1959 році. Правда, в тому комунікаті стверджується, що не може бути розброєння без контролі, як і контролі без роззброєння. У тому комунікаті кажеться теж, що не можна розмежувати проблеми роззброєння від нерозв'язаних міжнародних проблем і тому паралельно з роззброєнням мусить іти усунення причин міжнародного напруження. У відношенні до Конґа Британський Коммонвелт підтримує місію Об'єднаних Націй і її резолюцію Ради Безпеки з 21 мин. місяця. Коммонвелт висловлює надію, що Женевська конференція в справі припинення атомових дослідів, яка відновлює свої наради 21 ц. м., доведе до успіху. В обережних словах сформульовано становище до совєтських атак проти генерального секретаря Гаммершилда і за реформу генерального секретаріяту ОН, але стверджено, що цей секретаріят мусить мати „міжнародний і незалежний характер". У комунікаті тільки коротко згадується, що внаслідку дебат про расову політику в Південній Африці, прем'єр Південної Африки відкликав своє внесення на прийняття її після її перетворення в самостійну республіку в склад Коммонвелту. Зате прийнято туди Кипр і Сієрра Леоне. В комунікаті конференції Британського Коммонвелту промовчується цілком комуністичний Китай і не говориться про холодну війну між Сходом і Заходом, за винятком натяків на неї при розгляді проблем роззброєння.

Арабські націоналісти з Альжиру заповідають переговори з Францією

Туніс. — Екзильний тимчасовий уряд Альжиру, покликаний до життя націоналістичною організацією альжирських арабів „Фронт Національного визволення", проголосив в минулу п'ятницю 17 ц.м. комунікат, в якому приймає до відома заяву французького уряду з 16 березня ц.р. про бажання відбути з „офіційною делегацією" розмови „щодо умовин для самовизначення" в Альжирі. У тому комунікаті альжирсько-арабських націоналістів стверджується, що заява французького уряду є позитивним відгуком на попереднє становище альжирських арабів і заявляє, що „тимчасовий уряд Альжирської республіки прийняв заходи з ціллю переведення нарад між офіційними представниками обох урядів". Хоч з тієї заяви виходить, що арабські націоналісти з Альжиру вважають, що їхній уряд з осідком в Тунісі переговорюватиме з представниками французького уряду на базі рівного з рівним, проте французький уряд й усі інші впливові французькі чинники не подали виду, що вони почуваються себе ображеними тією стилізацією альжирського комунікату. Навпаки, за пресовими інформаціями, йдуть тепер приготування технічного характеру до відкриття французько-альжирської конференції на міністерському рівені. Розбіжності між французьким і арабським становищами виявились на тайних переговорах в Швайцарії в минулому місяці і на початку цього місяця все ще такі поважні, що рішено перевести спершу довгу й основну конференцію між представниками обох урядів, а щойно згодом, у випадку успіху, завершити порозуміння безпосередньою зустріччю де Ґоля і прем'єра екзильного альжирсько-арабського уряду, Фергата Аббаса. За місце переговорів подається місцевість Тоно-ле-Бен по французькому боці Леманського озера, що притикає до Франції і Швайцарії. Альжирсько-арабські делегати мешкали б по швайцарському боці і щоденно доїздили б на місце конференції. Найбільш спірними проблемами є умовини для військового перемир'я у 6-річній партизанській війні в Альжирі та справа Сагари з її джерелами нафти.

● **Західньо - німецький військовий міністер Франц Йосиф** Штравс став головою керівної Християнсько - демократичної партії на Баварію і тим самим збільшив свої шанси, як один з кандидатів на наступника Конрада Аденауера на становищі канцлера. Іншими найповажнішими кандидатами є міністер народного господарства Людвіґ Ерґард і міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано.

● **Большевицький пропаґандивний апарат продовжує критикувати й атакувати американський „Корпус миру".** Московське радіо твердить, що „Корпус миру" засуджений на повну невдачу та що він не всилі віднискати для Америки нібито втрачене її добре ім'я, бо „американські монополії далі витискають з недорозвинених країн більйони долярів".

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Нова католицька парохія організується на північному заході нашого міста. Єпископська канцелярія у Филаделфії думає, що в чотирикутнику Ірвінґ Парк, Норт Евню, Сисеро і Гарлем є таке велике скупчення українців, що там треба окремої парохії, бо до св. Миколая чи св. Йосифа задалеко, зрештою вони переповнені. Єпископська канцелярія заохочена прикладом парохії св. Йосифа, думає, що нова церква на розі вулиць Мейсон і Диверсі, буде мати таке щастя, як мав о. Шарий, що чудом з нічого збудував на Кубберленд нову церковну твердиню. Площа на Мейсон є власністю парохії св. Йосифа, отже виглядає, що вона буде матірною парохією для нової церковної громади. Якраз тепер переводиться статистику українців у згаданому районі і занотовуються їх бажання відносно будучности.

Гість з Відня в особі пані Ганицької, відомого адвоката у Львові, відвідав нашу метрополію. Віденський гість добре обзнайомлений з Америкою, читає нашу пресу і т. п. Вона побувала в Ню Йорку, у сестри в Клівленді, а в Шикаґо у всіх своїх знайомих приятеліт. Я стрінув її у пані Дарії Нижанківської. Дуже весела і говірлива пані, на мій запит що її в першу чергу вдарило в Америці, а що в українському суспільстві, таку дала мені відповідь: Вперше чергу нюйоркський сніг мене вдарив, бо я якраз приїхала тоді, як в Ню Йорку стала буквально всяка комунікація. Того в Европі я не пережила. Друге — серед американських українців багато людей, що потребують помочі і опіки. Дивує мене, продовжувала пані Ганицька, чому в Америці немає Комітету Опіки над тими людьми. Це є праця жіноцтва, і в Америці є дуже багато бездітних пань, яких чоловіки багато заробляють, і вони могли б повести таку харитативну працю.

Петронеля Яворська, членка 125-го Відділу УНС, кількаразова конвенційна делеґатка і урядовець Відділу, відійшла від нас несподівано в суботу 14-го січня. День перед тим мала ще розмову із секретаркою Відділу Іванкою Подола, була здорова і весела. Покійна була тихої вдачі, сумлінно виконувала свої родинні і народні обов'язки. Діти вивела в люди, дала їм вищу освіту. Під час приходу нової еміґрації включилася в працю помочі тим новим людям. Перейшла вишкіл Тревелерс Ейд і з їх рамени стрічала на залізничих стаціях новоприбулих, для яких треба було праці, кватир і суспільної опіки. В похоронах взяла участь велика маса старої еміґрації, приїхала теж з Филаделфії її рідня. З її відходом потерпіла не лише рідня, але теж УНСоюз і шикаґовська громада.

Д-р Степан Самбірський, який має в Шикаґо цікаву і найкраще поставлену радіопередачу, став професором політичних наук і мов на університеті стейту Міннесота. Зростає отже наш стан посідання і на тому полі, бо майже в кожному університеті чи коледжі на середньому заході є професори, лектори і інструктори українського роду. Користь з цього для нас велика, бо добре слово про Україну все може впасти скорше на „кемпусах" університетів.

Д-р Степан Самбірський студіював в Ґрацу в Австрії, а з приїздом до Америки був активний в „Самопомочі" і НТШ.

Виставка Ірини Несторович, нової молодої української малярки у Розері коледж в другій половині січня була відважним виступом нової наростаючої групи українських мистців. Панна Несторович має повну освіту в тому напрямі, вона теж минулого літа завдяки родичам д-р Романові Несторовичеві об'їхала Европу, бо мистець мусить мати тему, мусить мати теж моделі людей, краєвидів чи будівель. Темою праць Ірини — це людина. Важко було бачити в творах виставки чобачити в творах виставки чипривикли. Зате в портретах, краєвидах і будівлях Ірина вийшла далеко краще. Фронт римського костела, монастир в горах з господарськими будинками в підніжжю гір і лісів, образ св. Матері з Ісусом, що тікає до Назарету, колеґія кардиналів і портрети вийшли гарно і чисто. Шкода, що образи не мали підписів. Я навіть скаржився сестрі-вчительці цього домініканського коледжу в тому напрямі, як вона переходила попри виставкову ґалерію. „Я казала їй про це" — відповіла вона, „але щож, казала мені Ірина, що глядач сам повинен додуматися, на що він дивиться". Вона дуже одушевлялася своєю бувшою ученицею Іриною, і казала, що вона має талант і є на дорозі вгору. Шкода, що українці не заінтересувалися виставкою. Я був першим українцем, що підписався на списку відвідувачів. Шкода теж, що молода малярка не подбала про книжку - альбум, де можна було підписуватися, бо вільні листки паперу, на яких підписувалися відвідувачі, роздував вітер. А це пам'ятка для кожного початкуючого мистця.

Масковий Баль є вже тепер виключним монополем „Нової Сцени". Такий баль стає щороку кращим, поважнішим і збирає людей, які хочуть не лише забавитися і затанцювати, але й „себе забути". На теж і є маскові балі, що б люди себе не пізнавали, або вдавали, що себе не пізнають.

В залі Собору св. Володимира при добрій теж замаскованій оркестрі проф. Чижика, головна пружина „Нової Сцени" пані Емілія Кулик верховодила. Все було на своюому місці на час, і зі смаком. Танкові виступи, судді, змагуни і звичайні миряни були на висоті, тому теж треба було продовжити забаву. Я вийшов о другій годині, а забаві ще не було кінця. Першу нагороду за оригінальну маску одержало подружжя пані і пан Кригвохижа зі 114-го Відділу У. Н. Союзу. Були дальші чотири нагороди. Незаступимий Богдан Наконечний проводив забавою, що готовяа перейти до традиції нашої громади. Забава відбулася в суботу 4 лютня.

Об'єднання Українських Організацій, що є центральним представництвом певної частини громадянства в нашій громаді ,відбуло річні збори в суботу 4-го лютня. Зі справоздання уступаючої управи, виходило, що життя української громади падає. Є менше заінтересування народними справами.

Михайло Баран, союзовець, б. УСС, відійшов несподівано з цього світа. Умер, так би мовити, при праці, бо в суботу працював, на понеділок збирався до праці, а в неділю помер.

Покійний перейшов важкий життєвий шлях. З гімназійної лавки пішов до Українських Січових Стрільців, став старшиною і під Конюхами попав в російський полон. Служив в армії України по обох боках Збруча. А відтак Тайний Український Університет, еміґрація до Канади. Важкі часи в Канаді, де працював на фармах за 9-ий сніп, відтак Америка ,де теж не знав спочинку. Вийшов цілo з життєвих кріз, дав соб раду, і коли міг легше жити, відійшла його дружина, а три роки за нею він.

Покійний був примірним українським громадянином. Такі тепер не водяться. Таких може виховати лише тверде життя, і боротьба за своє я і за своє національне обличчя. Належав до УНСоюзу, був кілька літ секретарем Відділу і делеґатом на першу конвенцію до Вашинґтону. Якийсь час редаґував гетьманський „Наш Стяг", був членом ОДВУ. Дуже любив культурні імпрези, відчити і виклади. Працював вільними хвилями в Українському Музеї.

А при тому всьому читав кожну книжку, що виходила, а прочитав кожну, що давно вийшла. Культурний у поведінці і мові, не мав він противників, його усмішка розброювала противників, хоч зазнав він не раз образи і прикрости. При всіх своїх здібностях і кольосальній ініціятиві творити діла, він був скромним і ніколи не пхався на чолові позиції. Волів працювати для справи, щоб про це навіть люди не знали, бо не любив почестей.

Велика громада його приятелів на чолі з о. Шарим попрощала його в останнє і зложила в могилу в четвер 9-го лютня. Інж. Артимович мав надгробну промову від імени коша УСС-ів і ОбВУА, мґр. Городиський від Музею. На поминках у клюбі Белведер пращали його д-р Ілля Витанович, який з ним виростав на Україні і підписаний, який з ним працював в Америці.

На марґінесі смерти примірного українського громадянина насуваються рефлексії. Вміємо ми українці працювати, вміємо забезпечувати родину і дбати за старість. Та не вміємо жити на старість, бо старість відкладаємо. А вона не дається відложити, людина не може виконувати ту саму працю так, як за молодих літ. Тому відходять теж наші добрі громадяни в час, коли їм лише жити. Каже неська пословиця: Праця ушляхетнює людину, але ослаблює хребет!

Три імпрези у Віндзорі, про які я писав в Трибуні У. Н. Союзу, мають деякі неточності, на які звернули мені увагу визначні союзовці з цієї громади. Вони мають рацію, та не всю. Так — Асомпшен, а не Дзозефінум університет існує у Віндзорі. Говорив на бенкеті про цей університет присутний там Павло Мартін, а не Павло Сен Лорен, якого там не було, а я помішав обох Павлів у своїх нотатках. Гріх це невеликий, але як казав б. през. Америки Айзенгавер з нагоди тижня преси минулого жовтня, преса має подавати правдиві інформації, бо в ній ми шукаємо джерел публічних відомостей, а не перекручувань. Тому теж правдою є, що я писав про о. декана Кнаппа з Дітройту, якого я знаю особисто як про українського священика. Раджу мойому другові з Віндзору щераз прочитати Трибуну. Там є сказано про карпаторуського священика (напроти якого я сидів), імени якого я незнаю, але при чому тут о. Кнапп?

Що парохія у Віндзорі існує як я писав чверть сторіччя, теж правда, бо 36 літ існування ближче до чверть чим півсторіччя. Я повинен був написати, що її розбудувала, а не заснувала стрілецька еміґрація. — Скажу, по американськи „Ай ем сорі".

Десятилітній ювілей 114-го Відділу УНСоюзу в суботу 11 лютого міг випасти краще. Прийшли гості та мало прийшло членів. Отже хто ж, як не члени Відділу в першу чергу, мають прийти вшанувати самих себе. Касир Відділу інж. Ляшенко, який здавав звіт з 10-літнього існування Відділу, зазначив спочатку, що новоприбулі з вдячности для У. Н. Союзу за переселення і поміч скитальцям заснували цей Відділ. Вони захотіли належати до такої славної організаціяції, що протягом десятків літ дбає про всі українські справи. Відділ під іменем і патронатом св. Володимира зростає, мав на минулій конвенції двох делеґатів, на слідуючій буде мати чотирьох — заявив предсідник Відділу і організатор Микола Ткачук. В ювілейній частині програми промовляли ще парох Собору св. Володимира і член Відділу о. декан Білецький, секретар інж. Бережан, б. предсідник і секретар Відділу Калужний, а від імени УНСоюзу — дописувач. На забаву при добірній оркестрі **Пришляка** прийшла молодь і бавилася до 3-ої години.

Часопис „Українське Життя", що виходить у нашому місті, стратило ред. Семчишина, і шукає нового. Платня після умови. Тепер редактора заступає колектив редакторів, а звичайно колективізація серед нашого народу не є популярною. Річні загальні збори кооперативи мають знайти раду на редактора та як позбутися довгів, що обтяжують газету і кооперативу. Часопис має 1,500 передплатників, а з практики Шикаґа знаю, що для життя треба 3,000 передплатників. Таке число передплатників мав в Шикаґо часопис „Україна" в тридцятих роках — але і він не видержав.

Українська Видавнича і Книгарська Спілка мала в неділю дня 19-го лютого Річні Збори. Приїхали делеґати ЦУОДВУ з Ню Йорку, Филаделфії і Міннеаполісу. Спілка, як вийшло з нарад, багатіє, робить добрий бизнес, роботи в друкарні зростають. Але — Спілка не може так скоро вийти з довгів, а кредит нищить доходи. Спілка є забідна, щоб кредитувати друкарські роботи. Найбільшими довжниками є члени системи ОДВУ, а найкращими кліентами є наші церкви. Ред. Шемердяк проводив Зборами. На 1961 рік вибрано нову управу, яку знову очолив інж. Степан Куропась. Переведено незначні зміни статута та ухвалено резолюції відносно дивіденди і ведення Спілки, майно якої дійшло до $78,000.

Небувала імпреза мала у нас місце в неділю 19-го лютого в ресторані Моіджі. Місцевий МУН, влаштував бенкет, на який запросив вибране число громадян. Центром уваги бенкету були сім молодих хлопців і дівчат, які перейшли 6-тижневий курс української історії і знання комунізму т. зв. лідерщіп - курси. Кілька промов, як о. Кулика, Степана Коцюби зі С. Пол і предсідника МУН п. Пилявки гарно доповнили програму, якою проводив головний предсідник МУН Мирон Куропась, який теж був учителем на курсах. Всі абітурієнти курсів мали написати статтю про Шевченка до „Мун-мудє", малого журналу, що виходить що 2 місяці, що вони і виконали.

Анатоль Сулима Денисенко, прямий нащадок козацького роду Сулимів — умер трагічною смертю від двоокису вугля у власному ґаражі, де направляв власне авто. Покійний родом з Анапи на Кубані, служив в денікінській, а відтак в українській армії, а по розгромі армій, жив на еміґрації у Варшаві, де мав по закінченні будівельної школи власне підприємство. Скінчив польську офіцерську школу і служив в Українській Народній Армії, де дослужився ранги майора. Належав до 114-го і 423-го Відділів УНСоюзу. Був вірним сином України як теж і Кубані та мріяв про козацьку державу „Козакію". Був твердої козацької вдачі і в твердому послусі виховував своїх синів Євгена і Олеся. Оставив дружину Віру, родом з Херсону, звідки вивезли її молоденькою дівчиною - студенткою німці, на роботу до Німеччини. Поховано козацького потомка на православному цвинтарі Еллвуд. — Вічна Йому Пам'ять, хай американська земля, що його прийняла, буде йому пером!

ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН

(Закінчення зі стор. 2-ої)

[...]ких колах нашої еміґрації [т]еорії т. зв. пошехонства чи [і]нших форм зневаги росіян. [Д]емаскуючи російський великодержавний шовінізм, ми повинні поборювати також шовіністичні вигуки на власному подвір'ї.

Звичайно, такі комплекси серед українців народилися в результаті й на тлі довгого і безоглядного поневолення України Росією. Однак, політика не може керуватися сантиментами, але актуальними інтересами народу.

Правда, якраз тут хтось може поставити питання, чи справді українська політика, яка проводить розмежування між російським народом і російським імперіялізмом та змагає до наладнання взаємин між українським і російським народами на принципах взаємного визнавання і державної незалежности, — чи така політика може мати будь-який відгук у житті серед росіян. На це треба відповісти наступне:

Поперше, розрізнення між російським народом і його імперіялістичною верхівкою та змагання до добросусідських взаємин з усіми народами СССР, отже й з російським, випливає з принципових настанов українського визвольного руху. Цей рух визнає за кожним народом такі самі права, за які він сам бореться, і не проповідує війни проти ніякого народу, тільки проти його загарбницьких урядів. Така політика дає українському народові і його визвольному рухові великі моральні й політичні атути перед іншими народами, зокрема, коли пригадати, що вороги державної самостійности України намагаються переконати світ, що українці хочуть знищити своїх сусідів, зокрема росіян. До речі, відділювання кожного народу від його імперіялістичних кол уважається природним і реальним в цілому світі. Як відомо, навіть в обличчі найбільших злочинів гітлерівської Німеччини, вільні народи вели війну за знищення не німецького народу, але його тодішньої верхівки.

Подруге, заявляючи одверто, що українці не ведуть війни проти самого російського народу, український визвольний рух має змогу звертатися безпосередньо до самих росіян, понад головами їхніх шовіністичних кол, вказуючи на те, що імперіялістична політика шкідлива також для інтересів самого російського народу. При тому успіх такої української політики не є зумовлений тим, чи справді вже зараз знайдуться такі мужні росіяни, які зуміють присднатися до такого українського становища. Значення має те, що своїм ставленням справи українська політика випереджує політичне мислення російських діячів і ставить їх в позицію оборонців засуджуваного цілим світом колоніяльного поневолювання народів, так довго, як довго вони не хочуть його зректися. Таких росіян ми завжди поборюємо не як речників російського народу, але як звичайних імперіялістів. Водночас наше становище в сучасному створює клімат для змін в українсько - російських взаєминах у майбутньому. Чим скоріше знайдуться російські діячі, які це зрозуміють, тим краще для обох народів.

Потретє, не можна вартість такої української політики оцінювати в аспекті російської еміґрації, що, як відомо, ставиться вороже до української визвольної справи. Політика неутотожнювання російського народу з російським імперіялізмом повинна бути адресована насамперед до російського народу в СССР, точніше до тих російських елементів, які є проти сучасного режиму, чи то йде про російських селян або робітників, які борються проти соціяльного поневолення і економічного визиску, чи про ті інтелектуальні кола, які домагаються свободи інтелектуальної творчости. Тут вже згадувалося на прикладі совєтських концентраційних таборів, що така їхня боротьба є допомогою для українського народу. Український народ дуже заінтересований в тому, щоб побільше було росіян, які борються за політичну свободу російського народу, і поменше росіян, які допомагають керівникам імперії душити неросійські народи.

Правда, деколи можна почути в нас на еміґрації, що мовляв, політика поділу між російським народом і російським імперіялізмом є самопониженням українців і послаблюванням української національної чуйности. Це неправда. Самопонижує українське ім'я той, хто захлистується примітивним шовінізмом і погрозами на адресу іншого народу, що їх він, все одно, здійснити не може. А боятися за національну чуйність може тільки той, у кого слаба віра в український народ, в його право і силу здобути державну незалежність. Однак, правильність саме такої української політики у відношенні до російського народу доказували наші попередники, зокрема організований український визвольний рух в часі другої світової війни, про що свідчить наведене в першій статті становище керівних чинників ОУН і УГВР. При тому політику поборювання російського імперіялізму, а не російського народу, український визвольний рух проголосив не як відірвану від життя теорію, але як політичну програму дії, глибоко пов'язану з вимогами самої боротьби за державну самостійність України. Коли тепер, в умовах еміґрації, ми, зрештою не вперше, ставимо це питання, ми продовжуємо те, що було започатковане в Україні.

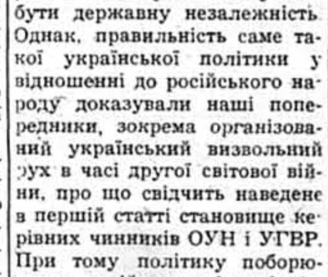
Мета цієї політики і в Україні і на еміґрації проста:

1) Вести безперервну визвольну боротьбу за державну незалежність України всіма доступними засобами, проти всіх форм поневолення українського народу і проти всіх сил, що це поневолення організують, — а рівночасно змагати до наладнання мирних взаємин з нашими сусідами, в тому числі і з самим російським народом.

2) Ставити перед українським і російським народами та перед іншими нашими сусідами проєкцію майбутніх мирних і добросусідських взаємин, показувати користі з цього для обох сторін, в протиставленні до сучасних умов поневолення і ворожнечі, і в ім'я майбутнього закликати ці народи до спільної боротьби.

3) Усі заходи для наладнання наших взаємин з сусідами розглядати на сучасному етапі насамперед як засіб для допомоги українському народові в його боротьбі за державну незалежність.

(Кінець)

(Courtesy Nat'l Cartoonists Society)

Посмертні згадки

Стефан ХАРИШ — довголітній член Б-ва св. Юрія, Відд. 379 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер дня 24-го січня 1961 року. Покійний походив із села Вербилівці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, доньку Катерину, зятя та 4 внуків. Похорон відбувся 28-го січня 1961 р., із пох. заведення до церкви св. о. Миколая, а опісля на цвинтар св. о. Миколая, при Ґіґенс і Дісплей. — Вічна Йому Пам'ять!

М. Семків, секр.

Варія РЯБКО, — членка 189 Відділу УНСоюзу у Филаделфії, Па., а замешкала в Кемдені, Н. Дж., померла в дні 27-го січня 1961 р., на 37-му році життя. Покійна народилася в Рівному, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила 1955 року. Була скромною, веселої вдачі, працьовитою та дбайливою матірю своїх дітей, яких полишила у глибокому смутку: доньку Ліду та сина Ришарда. Похорон відбувся 1-го лютого 1961 р., при участі Родини, Приятелів та Знайомих. — В. Їй П.!

П. Котельницький, секр.

Роман ГОРБЯК, — довголітній член Б-ва св. Івана Хрестителя, Відд. 107 УНСоюзу в Hammond, Ind., упокоївся в Бозі в дні 27-го січня 1961 р. Покійний народився у селі Лодина Дольна, пов. Лісько, Зах. Україна. Полишив у глибокому смутку дружину Марію і дві доньки: Анну і Гелен та 5 внуків. Похорон відбувся 31-го січня 1961 р., з пох. заведення до кат. церкви св. Василія Великого в East Chicago, Ind., а звідси на цвинтар св. о. Миколая — в Hammond, Ind., при участі Родини, Приятелів та Членів Б-ва. — В. Н. П.!

Управа Відділу

Іван СТОЛЯР, — довголітній член Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер в дні 10-го лютого 1961 р. Покійний народився в селі Верчини, пов. Стрий, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1913 р. Впродовж свого побуту в Америці був активним і жертвенним громадянином нашої Громади. Полишив у глибокому смутку брата Василя, братанка Александра та дві сестрінки Марію і Ольгу. Похорон відбувся дня 15-го лютого 1961 р., з пох. заведення до церкви св. І. Хрестителя, а опісля на кладовище, при участі Рідні, Членів Відділу та Знайомих. Останнє прощання на могилі зложив Лев Футала. — В. Н. П.!

П. Федик, секр.

Іван ЧОРНИЙ, — довголітній член 204-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку, помер 18-го лютого 1961 р. Покійний народився 1893 р., в селі Задиничівка, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, 3 доньки: Ірину, Стефанію і Ольгу, сина Павла, 6 внуків та двох братів: Гриньха і Павла. Похорон відбувся 21-го лютого ц. р., з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Володимира, при 82-ій вул., а опісля на цвинтар в Бавид Бруку. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Гасій, секр.

ТАРЗАН, ч. 4619. Розмова з Померосм.

Наступного ранку, поки вони мали звивати табір, Тарзан просто приступив до лорда Помероя. — Ви пригадуєте собі тих двох людей над річкою Кулі...

— Я знайшов їх тіла в джунґлі... Недалеко нашого шляху. Померой насупив брови. — Ага...

— Ах так... Погані хлопці. Вони напали на мене з засідки, і я в самообороні мусів стріляти...